

Evropský den hudební výchovy EuDaMuS 2022

Rozhovor s PaedDr. Janem Prchalem, předsedou
Společnosti pro hudební výchovu České republiky

Lenka Přibylová

Summary

The Society for Music Education of the Czech Republic has announced the European Day of Music Education EuDaMus for 15 March 2022. The organising team was headed by Dr. Jan Prchal, the long-standing president of the Society. We asked him several questions about the meaning and scope of the European Day of Music Education.

Společnost pro hudební výchovu České republiky není zřejmě třeba v prostředí aktivních zájemců o hudební výchovu, pedagogů i nepedagogické kulturní veřejnosti blíže představovat. Společenské sdružení tohoto typu bylo založeno již v roce 1934, postupně docházelo k dílčím změnám názvu i pracovní náplně. Dnešní společnost nabízí svým členům a současně širokému okruhu zájemců množství aktivit, pořádá víkendové i letní semináře, odborné konference, přednášky, on-line setkání, kurzy, besedy či koncerty. Předsedou společnosti se již v roce 2002 stal PaedDr. Jan Prchal, hudební pedagog, sbormistr, aktivní organizátor a hudební popularizátor, logicky též všestranný hudebník. Pedagogicky působí jako zástupce ředitelky Základní školy s rozšířenou hudební výchovou a Základní umělecké školy Jabloňová, čp. 564/43, v Liberci, od roku 2012 je členem katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, dále se v letech 2016-2021 zapojil do činnosti katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Pedagogicky se věnuje zejména dějinám nonartificiální hudby 20. století, hudební informatice, úpravám skladeb, hře na baskytaru, konkrétním úkolům z oblasti metodiky a didaktiky hudební výchovy, problematice školních instrumentálních souborů a obdobným hudebně výchovným aktivitám. Rozvíjí širokou lektorskou a popularizační činnost, příkladně lektorování seminářů a hudebních programů v rámci letních dílen hudební výchovy a letních škol hudební výchovy. Na bázi propagace záměrů a potřeb

hudební výchovy spolupracuje též s řadou centrálních vládních úřadů a kulturních institucí v Čechách i v zahraničí, od roku 2013 byl (do roku 2022) členem prezidia České hudební rady při UNESCO a rovněž členem Pedagogické skupiny České hudební rady při UNESCO.

Na 15. březen 2022 vyhlásila Společnost pro hudební výchovu ČR (dále jen SHV ČR) ve spolupráci s EAS, Music Teacher Associations, EVROPSKÝ DEN HUDEBNÍ VÝCHOVY EuDaMus. V čele týmu organizátorů této výzvy v Čechách stál J. Prchal. A následovaly další akce. Při této příležitosti jsme položili J. Prchalovi několik otázek.

V čem spočívá význam a náplň Evropského dne hudební výchovy?

Pozice hudební výchovy a uměleckých předmětů, řekněme jim třeba „výchovy“, je dlouhodobě oslabována. To se netýká pouze situace u nás, ale i jinde v zahraničí. Jako negativní příklad si vezměme příkladně Slovensko. Hudební výchova je chápána na řadě škol jako předmět oddechový, nedůležitý, zbytný... To se projevilo zejména v období distančního vzdělávání, kdy byla mnohdy zcela vyřazena z výuky. Nutno přiznat, že úroveň na řadě škol je skutečně velmi nízká a přesvědčit jejich vedení o smysluplnosti je často velmi obtížné. A propos – smysluplná hudební výchova, to je leitmotiv činnosti SHV již několik let. Na důležitost a nezastupitelnost hudební výchovy měl upozornit právě Mezinárodní den hudební výchovy napříč státy EU.

Můžete specifikovat a vyčíslit, s jakým ohlasem se u nás tato akce setkala?

S nesmírným potěšením mohu informovat, že se u nás této akce zúčastnily desítky škol, poslední informace naznačovaly, že jich bylo minimálně šedesát. Ne všechny se přihlásily EAS, takže na mapě – padletu nejsou vidět, ale z letmého pohledu je evidentní, že českých škol se zapojilo nejvíce.

Viz: https://padlet.com/eas_music/eudamus22

Jak probíhala tato aktivita u vás na ZŠ a ZUŠ v Jabloňové ulici v Liberci?

Samozřejmě jsem nechtěl, aby došlo naplnění přísloví „Kovářova kobyla chodí bosa“. S kolegou Martinem Grobárem jsme iniciovali celoškolský projekt, který zapojil žáky od třetích ročníků po žáky devátých tříd. Jednotliví pedagogové (nebo jejich tandemy) připravili dílčí hodinové dílny, ve kterých činnostně propojili hudební tematiku se svým předmětem – cizími jazyky, jazykem českým, fyzikou, matematikou, přírodopisem, dějepisem i zeměpisem, pracovními činnostmi, ICT a pochopitelně s výchovou tělesnou, hodně se tančilo. Dílny a výstupy byly značně různorodé, od měření frekvence zpěvních hlasů po práci s hymnami evropských států, pretextováním „hitů“ po výrobu vlastních kartonových cajonů a hru na ukulele. Já sám jsem připravil úpravu hymny EuDaMu Together pro dílnu Orchestr pro každého a skutečně to fungovalo. Velmi mne potěšilo, že se zapojily i děti z Ukrajiny. Jasně se potvrdilo, že hudba je opravdu jazykem mezinárodním. Skupiny byly věkově heterogenní, což bylo pro žáky nezvyklé a podnětné. Ve fázi přípravy se řada pedagogů k této myšlence stavěla negativně, ex post byli nadšeni všichni, učitelé i žáci. Prvňáčci a druháci se ve třídách věnovali dramatizaci pohádky Ilji Hurníka O princezně žabce a vzájemně si připravili divadelní představení.

Lišila se realizace Dne hudební výchovy v Čechách od průběhu tohoto hudebního svátku v jiných evropských zemích?

To v tuto chvíli nemohu hodnotit, ale ze zveřejněných videozáznamů je patrna zásadní skutečnost – ono „Together“ skutečně zafungovalo. Již zmíněný Martin Grobár připravil logo s plakátem a zájem o něj projevil několik států. Školy, které se u nás projektu zúčastnily, mohou použít na svých stránkách potvrzení o účasti.

Jak spontánně probíhal tento den na katedře hudební výchovy PF UJEP v Ústí nad Labem? Vy jste se zde také aktivně zapojil do hudebního dění. Jak jste byl spokojen s přístupem studentů?

Zdejší katedra je známá tím, že se zde „dělá muzika“, v tom se liší od jiných kateder, kde se akcentuje akademický a leckdy spíš teoretický přístup. Vedení katedry tuto myšlenku samozřejmě podpořilo, vyučující studenty v určený čas ze své výuky uvolnili – ba co více: sami se aktivně zapojili! Připravil jsem partituru a party i pro snadno ovladatelné nástroje, studentka Eva Rohnová, dobrý duch akcí tohoto druhu, za klavírního doprovodu prof. Jiřího Holubce v krátkosti nacvičila vícehlasý sborový part a po krátké zkoušce s instrumentalisty jsme hymnu Together zahráli. Výsledek byl skutečně skvělý a studenti si uvědomili, do jaké míry je aktivní muzicírování při zapojení všech zúčastněných důležité. A zábavné. Já osobně jsem byl nadšen.

Studenti uvedené katedry se tak dalece nadchli pro obdobnou akci, že dne 17. května uspořádali akci s názvem „Dej mi víc své hudebky“. Na průběhu akce jste se rovněž podílel.

Ano – a to považuji za největší přínos akce jako takové. Kéž by tomu bylo i na většině základních škol, kde je „hudebka“ stále Popelkou! V kolektivním „celokatedrálním“ muzicírování chceme pokračovat v příštím zimním semestru.

Můžete zdůraznit také další akce prezentující hudební aktivity a praktické zkušenosti dětí či studentů?

Velmi si cením faktu, že mnoho našich studentů se věnuje hudbě aktivně, napříč hudebními žánry. Je to ta nejlepší průprava pro jejich učitelskou praxi ve školách. Nechci být patetický, ale „Zapalovat může jen ten, co sám hoří“. Personální obsazení ústecké katedry zároveň zaručuje, že jsou skvěle vybaveni i po stránce teoretické a obecně dovednostní.

SHV ČR dále pořádá rovněž Hudební olympiádu České republiky, soutěž pro všestranně šikovné děti. Letos se 25. února uskutečnil již třetí ročník. Nejedná se o soutěž typu ZUŠ, chceme podnítit a motivovat jak žáky, tak jejich pedagogy. Máme spoustu šikovných a obětavých učitelek a učitelů, je třeba je povzbudit – a pochválit! Přestože na Hudební olympiádě musíme hodnotit,

protože vítěze kategorií posíláme do kola mezinárodního (letos do Slovinska, příště na Kypr), nikdo ze soutěže neodjíždí jako poražený. V tom spatřuji velký klad. „Vlajkovou lodí“ aktivit SHV ČR je samozřejmě Letní dílna hudební výchovy. Její 33. ročník se letos opět jako v minulém roce uskuteční na ústecké Pedagogické fakultě UJEP. Velice si vážíme podpory vedení katedry hudební výchovy a uvedené fakulty a snažíme se dobré jméno UJEP šířit napříč republikou.

Více na www.shvcr.cz

P. S.: Dodatek z roku 2023: Dr. J. Prchal již od roku 2023 nevykonává funkci předsedy SHV ČR., nýbrž je členem výboru SHV ČR. Jeho pracovní aktivity ve prospěch společnosti a hudební výchovy jsou však i nadále chvályhodné.

Résumé

Společnost pro hudební výchovu České republiky vyhlásila na 15. březen 2022 Evropský den hudební výchovy EuDaMus. V čele týmu organizátorů stál dr. Jan Prchal, dlouholetý předseda uvedené společnosti. Položili jsme mu několik otázek týkajících se významu a náplně Evropského dne hudební výchovy.

Klíčová slova: Hudební výchova, Společnost pro hudební výchovu ČR, Jan Prchal, Evropský den hudební výchovy EuDaMus.

Key words: Music education, Society for Music Education of the Czech Republic, Jan Prchal, European Day of Music Education EuDaMus.

Doc. PhDr. Lenka Příbylová, Ph.D. pedagogicky působí na katedře hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Orientuje se na problematiku dějin české a světové hudby, severočeskou regionální hudební kulturu, popularizaci hudby a na otázky melodramu včetně jeho významu pro hudební výchovu ve školách. Vydala řadu monografií, příkladně v roce 2016 práci Zdeněk Zahradník, Tajemství symbiózy hudby a slova (Univerzita J. E. Purkyně v Ústí n. L.). Přednášela na řadě muzikologických konferencí v Čechách i v zahraničí, věnuje se kritické hudební činnosti v odborném tisku, publikovala též řadu studií v odborných muzikologických časopisech a sbornících.